

ת"פ 28976/12/17 - מדינת ישראל נגד א צ ס

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 28976-12-17 מדינת ישראל נ' ס(עציר)

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד
א צ ס (עציר)

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד נטלי חגי

ב"כ הנאשם: עו"ד ערן ראו

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:
 - א. **אישום ראשון - ניסיון תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו**, עבירה לפי סעיף 273 ביחד עם סעיף 25 בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "**החוק**").
 - ב. **אישום שני - הפרת הוראה חוקית**, עבירה לפי סעיף 287 (א) בחוק.
 - ג. **אישום שלישי - הצתה**, עבירה לפי סעיף 448 (א) בחוק.
 2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, בתאריך 19.11.17 הגיע הנאשם לבית אמו המתלוננת ב-- הנאשם דפק בחוזקה על דלת הבית וביקש מהמתלוננת להכניסו. משסירבה המתלוננת להכניס את הנאשם לבית, החל הנאשם לגדפה. בתגובה לכך, התקשרה המתלוננת למשטרה, וביקשה סיוע בהרחקת הנאשם מפתח הבית. שוטרים שהוזעקו למקום, הבחינו בנאשם כאשר הוא יושב על מדרגות הכניסה לבית ונודף ממנו ריח של אלכוהול. השוטר אליהו אברהם (להלן: "**השוטר אברהם**") ביקש מהנאשם לעזוב את המקום ולהתרחק. **בהמשך, בשעה שעמד השוטר בסמוך לניידת משטרה, ניסה הנאשם לתקוף את השוטר במכת אגרוף, אך שוטר אחר הבחין בכך ומנע מהנאשם להשלים את התקיפה.**
- על פי המתואר בעובדות האישום השני, בהמשך לאירוע המתואר באישום הראשון, הורחק הנאשם מאמו, המתלוננת, ומביתה בהחלטת קצין משטרה שבמסגרתה שוחרר הנאשם בתנאים מגבילים. **בתאריך 24.11.17 הפר הנאשם את ההוראה החוקית בכך שהגיע, בעודו שרוי בגילופין, לבית, אשר באותה העת היה פתוח, והחל לגדף את המתלוננת.**
- בהמשך לאירועים המתוארים לעיל, גמלה בלבו של הנאשם החלטה לפגוע ברכושו של השוטר אברהם. **ביום**

7.12.17 הגיע הנאשם לחניון נקודת המשטרה בראשון לציון, בעודו מצויד במצית במטרה להצית את האופנוע של השוטר, אשר ניצב בחניון רכבים. הנאשם הצית את האופנוע באמצעות מצית, בחלקו הקדמי של האופנוע בסמוך למנגנון ההתנעה. בעוד האש אוזת באופנוע, עזב הנאשם את המקום ופנה לעבר השוטר אברהם, אשר באותה עת שהה בנקודת המשטרה. בעקבות מעשיו נגרם לאופנוע נזק בשווי 2,405 ₪.

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני שבמסגרתו הודה הנאשם בכתב האישום המתוקן כמפורט לעיל, ללא הסכמה לעונש.

חוות דעת פסיכיאטרית

4. התקבלה חוות דעת פסיכיאטרית מיום 20.12.17 שעל פיה מדובר בנאשם אשר על פי מרשם האוכלוסין הינו יליד 1977, אך לדבריו נעשתה טעות במשרד הפנים בעת הרישום, והוא יליד 1987. עלה ארצה עם משפחתו בשנת 1999. התגייס לצבא ושירת כטבח במשך שנתיים. נמצא בזוגיות ולאחרונה נולדה לו בת. מוכר לביטוח הלאומי ומקבל קצבת נכות. עד לאחרונה עבד כסדרן במרכול. אושפז לראשונה בשנת 2002 לאחר ניסיון אובדני בתליה בהיותו שראוי במצב פסיכויט דלזיונלי והלוצינטורי חריף. אובחן כסובל מתהליך סכיזופרני ושימוש לרעה באלכוהול. בעברו 20 אשפוזים, כולל הנוכחי. רוב האשפוזים היו בהסכמה, והארוך ביותר נמשך כמעט שנה. שהה בהוסטל במשך כשבע שנים, ובהמשך בדיור מוגן, שאותו עזב לאחר שנכנס לקשר הזוגי. השתתף בתוכנית גמילה עם הטבה משמעותית אך זמנית. אושפז בשנת 2016 בעקבות ניסיון אובדני נוסף על-ידי שתיית אלכוהול בכמויות גדולות. טופל ושוחרר להמשך טיפול בקהילה. הופנה לטיפול קהילתי בתחלואה כפולה, גילה מוטיבציה ועניין להיגמל. בבדיקות חוזרות לא היו מחשבות שווא, ולא הייתה התרשמות ממסוכנות. היה בקשר עם גורמים שיקומיים בקהילה, והתמיד במעקב פסיכיאטרי במהלך שנת 2017.

בבדיקה, מודע צלול, ללא מחשבות שווא. לדבריו, במעצר שמע קול שאמר לו להתאבד, אך שולל כוונות אובדניות. בוחן מציאות שמור, תובנה חלקית.

מסקנות חוות הדעת הן שהנאשם סובל ממחלת נפש. מחלתו כעת בהפוגה. במצב זה כשיר לעמוד לדין. בעת ביצוע העבירה, למרות היותו שרוי בגילופין, היה אחראי למעשיו. הנאשם אינו זקוק לאשפוז פסיכיאטרי. ככל שיוטל עליו עונש מאסר, מומלץ שזה יתבצע במתקן שיאפשר המשך טיפול ומעקב פסיכיאטרי.

תסקיר שירות המבחן

5. על פי תסקיר שירות המבחן מיום 21.8.18 הנאשם כבן 31, מאורס ואב לתינוקת בת 9 חודשים. עלה לארץ עם משפחתו בגיל 10. מתקשה בקריאה וכתיבה. גויס לצה"ל ושירת שנתיים בתפקיד טבח. אושפז במחלקה פסיכיאטרית בשל ניסיון אובדני, ובהמשך אובחן כלוקה בסכיזופרניה ובמהלך השנים אושפז פעמים נוספות, לרוב בהסכמה, ואף לתקופות ממושכות. אשפוזו האחרון היה לפני כשנתיים וחצי, על רקע ניסיון אובדני נוסף. סובל משימוש לרעה באלכוהול. עבר גמילה, עם הטבה משמעותית, אך זמנית. שלל קיום בעיה בתחום האלכוהול. שהה מספר שנים בהוסטל לפגועי נפש באשדוד, בהמשך עבר לדין מוגן, למשך שנה, ולאחר מכן עבר להתגורר בשכירות עם בת זוגו עמה נמצא בקשר כשלוש שנים. בעקבות קשיים כלכליים של בני הזוג, חזר כל אחד מהם לבית הוריו, תוך שהם שומרים על קשר. בתקופה זו, וכחודש לאחר הולדת בתם, נעצר בגין העבירות מושא כתב האישום. הנאשם נעדר עבר

פלילי. שירות המבחן התרשם מאדם הלוקה בסכיזופרניה ושימוש לרעה באלכוהול, אשר לאורך השנים הצליח להימנע ממעורבות בפלילים, והשתלב במסגרת מתאימה לצרכיו.

בהתייחסותו של הנאשם לעבירה, תיאר הנאשם כי ברקע למעשיו התדרדרות במצבו הנפשי באותה תקופה, נוכח העובדה כי לא נטל את הטיפול התרופתי. הנאשם התקשה לקחת אחריות על מעשיו, והתקשה להסביר את מניעיו. טען שלא היה בגילופין. הנאשם אמנם הודה בעבירת ההצתה, אולם התקשה לתת הסבר למניעיו, מלבד העובדה שמצבו הנפשי היה ירוד. שלל שימוש לרעה באלכוהול.

שירות המבחן העריך כי נוכח התחלואה הנפשית ממנה סובל, חלה ירידה ביכולתו לתפקד, אולם לאור העובדה כי שולב במהלך השנים במסגרות מתאימות, הצליח לשמור על יציבות תפקודית לאורך זמן, להתרשמות שירות המבחן הנאשם אינו מחזיק בדפוסי התנהגות עבריינים או אלימים מושרשים, והרקע לביצוע העבירות הינו מצב נפשי ירוד והעדר טיפול מתאים שיוכל לווסת את תגובותיו והתנהגותו. שירות המבחן העריך את הסיכון להישנות התנהגות אלימות כבינוני, וכך גם את חומרת האלימות במידה ותתרחש. מבחינת גורמי הסיכון, התייחס שירות המבחן לחומרת העבירות, לקושי של הנאשם לקחת אחריות למעשיו, ולהסביר את מניעיו, למצבו הנפשי הירוד, לחוסר היציבות בנטילת הטיפול התרופתי, ולקשייו של הנאשם להכיר בבעיותיו. מנגד, בבחינת גורמי הסיכון לשיקום, התייחס שירות המבחן לכך שהנאשם נעדר עבר פלילי, ולכך שבהינתן מסגרת טיפולית מתאימה הינו בעל יכולת לתפקד תקין. נוכח ריבוי גורמי הסיכון, וקשייו לקחת אחריות על מעשיו ולשתף פעולה עם שירות המבחן, לא בא שירות המבחן בהמלצה שיקומית.

ראיות לעונש

6. ב"כ הנאשם הגיש אסופת מסמכים (נ/1-9) בנוגע למצבו הנפשי של הנאשם, לרבות אישורי שהייה בית חולים, סיכומי אשפוז ועוד. מתוך המסמכים עולה תמונה של אדם הלוקה בסכיזופרניה, היה מאושפז כ- 18 פעמים, צורך באלכוהול באופן בלתי מבוקר. מטופל תרופתי. בוצע ניסיון אובדני. כן הוגש מכתב שכתב הנאשם, אשר מתאר את קשייו, ואת הרקע למעשים בכך שלא נטל את הטיפול התרופתי. במסמך מבית החולים באר יעקב מיום 19.9.17, כחודשיים לפני ביצוע העבירות, נרשם כי הנאשם כיום ללא כסף, ולא יכול לרכוש תרופות. נמצא מספר ימים ללא טיפול תרופתי. צריך לקבל כסף בעוד שבוע. הנאשם ללא סיכון, מבקש עזרה (נ/3).

טיעוני הצדדים

7. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד נטלי חגי, בבואנו לקבוע את מתחם העונש ההולם יש לתת את הדעת לחומרת העבירה ולערך המוגן. עבירת ההצתה הינה אחת העבירות החמורות, משום שאנו יודעים כיצד היא מתחילה ולא יודעים את סופה. הפסיקה קבעה כי אדם שמסכן את הסביבה בדרך של הצתה, ראוי שיורחק מהחברה. הנאשם ניסה לתקוף את השוטר, וכבר שם רואים את תחילתה של הטינה לשוטר. בהמשך, הפר הוראה חוקית. באישום השלישי, שהוא המרכזי, מה שהניע את הנאשם היה מטרה ברורה לפגוע בשוטר או ברכושו, כלומר מדובר בטינה שהתפתחה שבועיים לפני כן, והנאשם בחר להתנקם בדרך חמורה, תוך סיכון ממשי, לא רק של רכוש, אלא גם של חיי אדם. החלק הקדמי של האופנוע הוצת ונגרם נזק של 2,400 ₪. יש לשקלל את הסיכון לחיי אדם, ואת העובדה שהיה כאן מניע אישי כלפי השוטר. הנאשם הגיע בצורה מכוונת למקום עבודתו של השוטר, ולא באופן אקראי. הוא נסע במיוחד עם מטרה ברורה, לפגוע ולהצית. הנאשם היה חדור מטרה. משמעות הבחירה להצית את האופנוע בתחנת משטרה היא שאין לנאשם שום מורא. הנאשם אף מגדיל לעשות, וניגש למשרדו של

השוטר כדי שיהיה ברור שהאירוע הוא "לכבודו". המאשימה סבורה שיש לשקלל את מצבו הנפשי של הנאשם בתוך המתחם, ולא באופן שמשליך על קביעת המתחם. המאשימה עתרה למתחם שבין שנתיים לארבע שנות מאסר, ולהשית על הנאשם את הרף הנמוך של המתחם, וזאת למרות התסקיר השלילי בעניינו, והעדר תכנית שיקומית. המאשימה נתנה את דעתה לכך שהנאשם נעדר עבר פלילי, הודה במעשים ובעל קשיים נפשיים. המאשימה לא עתרה לרכיב של פיצוי.

8. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד ערן ראו, המתחם אשר לו עותרת המאשימה של שנתיים עד ארבע שנים הוא אוטומטי, ואינו מתאים לנסיבות התיק. לנסיבות הללו נקבעו גם מתחמים החל מ- 9 או 12 חודשי מאסר ועד ל- 15 או 36 חודשי מאסר. יש לקבוע מתחם שמתייחס לקרבה לסייג לאחריות הפלילית ולהגבלה על יכולתו של הנאשם להבין את הפסול שבמעשה. עניין לנו בנאשם שעלה לארץ בגיל 10, גילו אינו כרשום בתעודת הזהות. סמוך לאחר שירותו הצבאי לקה בסכיזופרניה. גלי המחלה מכים בו פעם אחר פעם. על-פי המסמכים הרפואיים הנאשם היה מאושפז משנת 2002 ועד היום כ- 18 אשפוזים. ב- 2002 בוצע ניסיון אובדני בתלייה. לנאשם אין הסתבכות קודמת עם החוק, והמעשה אינו מאפיין את התנהלותו. בעל רקע משפחתי מורכב, אביו נפטר, ואמו אינה מתפקדת. המשפחה אינה תומכת, אינו זוכה לביקורים. הנאשם היה בהוסטל במשך שבע שנים וקיים שם שגרת חיים, ולאחר מכן עבר לדיר מוגן, ובהמשך מצא זוגיות, תוך שהוא ובת זוגו עזבו את הדיר המוגן ושכרו בית. בת זוגו נכנסה להיריון. בשל מצוקה כלכלית, בת זוגו חזרה לבית הוריה, והוא למציאות הקשה בבית אמו. אושפז לאחרונה כחודשיים לפני האירוע, גם אם לא במצב פסיכוטי. הוא הפסיק לקחת כדורים משום שאזל לו הכסף. לאדם כזה מדובר בשיבוש מוחלט של האפקט התודעתי. גם מסיכום אשפוז כשנה לפני האירוע עולה כי בוחן המציאות לקוי, שיפוט לקוי, ותובנה חלקי. לכן מדובר באדם שקרוב לסייג לאחריות הפלילית. משנת 2002 ועד היום קיימים אשפוזים חוזרים ונשנים וניסיונות אובדניים. גם מתוך מסמך שהתקבל מבית הסוהר, מאת ד"ר ולדימיר רודמן, עולה כי הנאשם מגלה סימנים פסיכויטיים (נ/7). לכן, יש לקבוע שקיימת קרבה ממשית לסייג לאחריות הפלילית. סוגיית האחריות הפלילית אינה בינארית, אלא קיים מנעד של מצבים. הנאשם עצור מזה תקופה ארוכה, וניתן להסתפק בימי מעצרו. הנזק שנגרם מאוד מינורי. מיד לאחר ההצתה, הגיע הנאשם למשרדו של השוטר, ונמצא מטיל את מימיו על עץ בסמוך למשרד. כלומר, כל האירוע קשור למצבו הנפשי של הנאשם.
9. הנאשם הביע צער על מעשיו.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

10. כתב האישום מתאר שני אירועים, אשר בגין כל אחד מהם יש לקבוע מתחם עונש הולם נפרד. האירוע הראשון כולל את האישומים הראשון והשני, שבהם שוטרים הגיעו לבית אמו, הנאשם ניסה לתקוף שוטר, ובהמשך הורחק מבית אמו, והפר את ההוראה החוקית בכך שחזר למקום. האירוע השני מתואר באישום השלישי, כשבועיים לאחר האירוע הקודם, והינו מעשה ההצתה של האופנוע של השוטר. הגם שקיים קשר ענייני מסוים בין האירועים, הרי שמדובר בקשר חלש, במובן זה שמעשה ההצתה הינו בגדר ניסיון של הנאשם לבוא חשבון עם השוטר בגין האירוע הקודם, ואולם מדובר במעשה נפרד, בזמן ובמקום, ובפרט באופיו של האירוע.
11. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הינם שלמות רכוש הציבור וקניינו, כמו גם הגנה מפני פוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום בהצתה. כמו כן, נפגע הערך של הגנה על בעלי תפקיד

במנגנון אכיפת החוק, ובמקרה זה שוטר, לאור העובדה שמטרת ההצתה הייתה לבוא חשבון עם השוטר בגין אירוע קודם שהתרחש בין הנאשם לבין השוטר אשר מילא את תפקידו כדין.

12. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה בערך המוגן הינה ברף בינוני. קיימת חומרה רבה בעבירת ההצתה בכלל, ובפרט כאשר מדובר בעבירה אשר בוצעה כלפי רכושו של שוטר, ובמטרה לבוא חשבון עם אותו שוטר בגין אירוע קודם. מדובר בהצתה של חלקו הקדמי של אופנוע. הנזק שנגרם הינו נמוך יחסית של 2,400 ₪.

בכל הנוגע לעבירות ניסיון תקיפת שוטר והפרת הוראה חוקית, מדובר ברף נמוך של פגיעה בערך המוגן.

13. על חומרת עבירת ההצתה עמד בית המשפט העליון בע"פ 1414/15 **מדינת ישראל נ' פדר** (15.4.15):

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה... המחוקק ביטא חומרה זו משהעמיד את העונש המרבי לצידה של העבירה על 15 שנות מאסר ו-20 שנות מאסר כאשר היא מבוצעת בנסיבות מחמירות, בין היתר כאשר מטרת ההצתה היא פגיעה בחיי אדם. בהתאמה לכך, גישתו העקבית של בית משפט זה באשר לרמת הענישה בעבירות ההצתה היא כי, ככלל, יש להתייחס בחומרה לעבירה זו ולהשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה באופן שיבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים יחדיו".

עם זאת, בית המשפט העליון קובע בפסיקתו כי קיימת הבחנה בין מקרים שונים של עבירות הצתה בהתאם לנסיבותיהם. כך תוארו הדברים בעניין פדר לעיל:

"אף על פי כן, מעיון בפסיקה עולה כי טווחי הענישה שנקבעו בפועל בעבירות הצתה לסוגיהן אינם אחידים, הואיל ובמסגרת שיקולי הענישה על בית המשפט לתת דעתו, בין היתר, לתוצאות המעשה, לפוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה ההצתה, לתכנון המוקדם ולעברו הפלילי של מבצע העבירה במקרה הקונקרטי... אולם, נראה כי במהלך השנים האחרונות מסתמנת מגמת החמרה מסוימת ברמת הענישה ובית משפט זה אף הביע דעתו לאחרונה בדבר הצורך בהחמרה שכזו לאור השיקולים שהוזכרו מעלה... יחד עם זאת, בנסיבות מיוחדות מצא בית המשפט להשית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, מאחר וקיימת הבחנה בין הצתה אחת לאחרת ולא מן הנמנע שהעונשים שיושמו בגין אותה עבירה יהיו שונים בהתאם לשונות נסיבות ביצוע העבירה ומבצעה".

14. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), בעבירת ההצתה, יש לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **התכנון שקדם לביצוע העבירה**; הנאשם הגיע למקום כשהוא מצויד במצית, ומכאן שקדם למעשה תכנון מוקדם כלשהו.

ב. **הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה**; בכל עבירה של הצתה קיים פוטנציאל סיכון שהאש תתפשט, ובכך מלכתחילה טמונה החומרה הרבה שבעבירת ההצתה. עם זאת, במקרה דנן

יודגש כי מכתב האישום המתוקן נמחקה העובדה שהאופנוע עמד בחניון בסמוך לעצים, דבר אשר היה בו כדי ללמוד על פוטנציאל התלקחות האש. בהעדר עובדה זו, יש לקבוע שפוטנציאל הסיכון להתפשטות האש לא היה גבוה.

ג. **בעקבות מעשיו של הנאשם נגרם לאופנוע נזק בשווי 2,405 ₪.**

ד. **הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה;** הנאשם ביצע את עבירת ההצתה כלפי השוטר אברהם, וזאת בעקבות אירוע קודם שבו השוטר אברהם הגיע לבית אמו של הנאשם, וביקש מהנאשם לעזוב את המקום, ולאחר שהנאשם ניסה לתקוף את אותו שוטר ללא הצלחה. כלומר, הנאשם ביקש לבוא חשבון עם השוטר בגין האירוע הקודם.

ה. **הקרבה לסייג לאחריות פלילית, לרבות יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו;** במקרה דנן, שוכנעתי כי העבירה בוצעה על ידי הנאשם אשר היה במצב של קרבה לסייג לאחריות הפלילית, בשל מצבו הנפשי אשר הגביל את יכולתו להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשיו ואת משמעותו.

כפי שעולה מחוות הדעת פסיכיאטרית, ממסמכי האשפוז, ומיתר החומר הרפואי-פסיכיאטרי שהוגש בעניינו של הנאשם, הנאשם לוקה במחלת הסכיזופרניה מזה שנים רבות (אובחן בשנת 2002). הנאשם עבר אשפוזים פסיכיאטריים רבים, כ- 18 כמספר, לרבות שני אשפוזים בעקבות ניסיונות התאבדות (בשנת 2002 ניסיון התאבדות בתליה, ובשנת 2016 ניסיון אובדני על ידי שתיית אלכוהול בכמויות גדולות). חלק מהאשפוזים היו לתקופות ממושכות (נ/1). הנאשם מוכר היטב לגורמי הטיפול, ומטופל תרופתית. הנאשם אף מוכר לביטוח הלאומי ומקבל קצבת נכות. הנאשם שהה בהוסטל לפגועי נפש במשך כשבע שנים, ובהמשך עבר לדיר מוגן. בתקופות שבהן לא היה מאושפז, טופל בקהילה. לאור השימוש המפורז באלכוהול, מדובר בתחלואה כפולה. בתקופה שלפני ביצוע העבירה, לא הקפיד הנאשם על טיפול תרופתי קבוע, בין היתר בשל חסרון כס והעדר גורמי תמיכה (נ/3).

גם מתוך התנהגותו של הנאשם בעת ביצוע העבירה, כפי שמתואר בכתב האישום, עולה כי התנהגותו של הנאשם הייתה תוך השפעת מצבו הנפשי, כאשר מיד לאחר ביצוע ההצתה, פנה הנאשם לעבר השוטר אברהם, אשר באותה העת שהה בנקודת המשטרה, ולא נמלט מהמקום. כפי שטענה המאשימה, הנאשם ניגש למשרדו של השוטר כדי שיהיה ברור שהאירוע הוא "לכבודו".

גם בתקופת מעצרו, מתרשמים גורמי הטיפול בבית הכלא, כי הנאשם מגלה סימנים פסיכויטיים (נ/7).

בבחינת מכלול הנתונים והמסמכים הפסיכיאטריים וחוות הדעת, המסקנה היא כי הנאשם ביצע את מעשה העבירה, כאשר מחלתו אמנם בהפוגה, ומכאן שהיה אחראי למעשיו, אך ללא ספק בהשפעת מחלתו, ותוך קרבה ממשית לסייג לאחריות הפלילית.

15. **במישור העקרוני יודגש כי על פי תיקון 113 לחוק העונשין, מצבו הנפשי של הנאשם, במקרים שבהם הוא עולה כדי קרבה לסייג לאחריות הפלילית או כאשר יש בו כדי להשפיע על יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, הינו בעל השפעה על מתחם העונש ההולם, ואין המדובר בשיקול אשר נלקח בחשבון רק בתוך המתחם. במקרים שבהם עקב מצבו הנפשי של נאשם, הוא קרוב לסייג לאחריות הפלילית, או יכולתו להבין או להימנע מהמעשה נפגמה במידת מה, יש בהם כדי להפחית את מידת האשם המוסרי של שהנאשם, ולפיכך יש בכך כדי להשפיע על המתחם עצמו (ראו ע"פ 1865/14 פלוני**

נ' מדינת ישראל (4.1.16). כשם שמידת האשם המוסרי של אדם הלוקה במחלת נפש או בהפרעה נפשית אשר מבצע עבירה נמוך מזה של אדם מן היישוב, כך גם מתחם העונש ההולם לגבי אדם כאמור צריך להיות נמוך בהתאמה ותוך התחשבות במצבו הנפשי בעת ביצוע העבירה. במובן זה מתחם העונש ההולם לוקח בחשבון את נתוניו האינדיבידואליים של העושה כחלק מנסיבות ביצוע העבירה (ת"פ (מח' מרכז-לוד) 12596-01-15 **מדינת ישראל נ' לוי (22.12.16)**). מידת ההפחתה של מתחם העונש ההולם נגזרת מסוג ההפרעה הנפשית ועוצמתה, ועד כמה קרוב המקרה לסייג לאחריות הפלילית או עד כמה הגבלה בעטייה של ההפרעה נפשית יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה. כידוע, מצבם הנפשי של אנשים הלוקים במחלות נפש או בהפרעות נפשיות, אינו מצב בינארי, שכולל רק שתי אפשרויות של "אחראי למעשיו" או "שאינו אחראי למעשיו", אלא קיים מנעד שלם, ספקטרום, של מצבים נפשיים של נאשמים שהם אמנם אחראים למעשיהם, אך יכולתם להבין את מעשיהם או לשלוט בהתנהגותם מוגבלת במידה כזו או אחרת עקב מחלת הנפש או ההפרעה הנפשית.

בנסיבות אלה, אף אם היה ראוי לאמץ את המתחם אשר לו עתרה המאשימה, כמתחם עונש ראוי במקרים "רגילים" של ביצוע העבירה, הרי שלאור הקרבה לסייג לאחריות הפלילית, יש לקבוע מתחם נמוך יותר באופן ממשי (ת"פ (מח' ת"א) 30120-07-17 **מדינת ישראל נ' שליאפוצ'ני (6.2.18)**).

נטל השכנוע להוכיח את הנסיבה האמורה אשר קשורה בביצוע העבירה, הינו ברמה של מאזן הסתברויות, ובמקרה דנן, ניכר כי ההגנה הרימה את הנטל הנדרש.

16. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** עבירת ההצתה בנסיבות דומות (ובחלקם הארי ללא הפרעה נפשית) מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 7887/12 **שאול נ' מדינת ישראל (24.4.13)**, נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של הצתה. בעקבות סכסוך עם המתלונן, ניגש הנאשם לתחנת דלק, ומילא דלק במיכל פלסטיק. בהמשך, הצית הנאשם שני בקבוקי פלסטיק שבהם דלק, והשליך אותם לעבר מגרש. כתוצאה מכך נשרף ציוד רב השייך למתלונן. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם שבין שנתיים ל-4 שנות מאסר**, ובית המשפט העליון ציין כי המתחם מתאים ואף נוטה לקולא גם לאדם במצבו הנפשי של הנאשם, וככלל המתחם צריך להיות גבוה יותר. הנאשם, בעל רקע נפשי, **נדון ל-30 חודשי מאסר בפועל**.

ב. בע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל (14.5.14)**, נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם אשר פוטר מעבודתו בנגריה החליט להצית אותה. לשם כך הגיע למקום ושפך חומר דליק על מפתן הדלת ואז הצית נייר ודחף אותו לתוך הנגרייה. עובר אורח שחלף במקום כיבה את האש. הנאשם בעל עבר פלילי והתמכרות לסמים. **נקבע מתחם שבין 15 ל-30 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם השתלב בהליך טיפולי משמעותי ושירות המבחן המליץ על הימנעות מהטלת עונש מאסר והטלת של"צ וצו מבחן. **נידון ל-18 חודשי מאסר בפועל**.

ג. בע"פ 7139/13 **צקול נ' מדינת ישראל (23.1.14)** קיבל בית המשפט את ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם שכר חדר בבית בו מתגוררים דיירים נוספים. הנאשם הצית את החדר ולאחר מכן ברח. כתוצאה מכך נשרף החדר כליל. בית המשפט העליון נתן משקל לכך שהנאשם היה שרוי במצב נפשי קשה בעת ביצוע העבירה, ולכך שהנזקים היו מתונים יחסית. הנאשם שלח אש רק לאחר שהבחין כי דיירי המבנה נמצאים מחוץ לבית, ואף דחה ניסיונות לחלצו. **בית**

המשפט העליון קבע מתחם שבין 12 ל- 36 חודשי מאסר (חלף מתחם של שנתיים עד ארבע שקבע בית המשפט המחוזי), והעמיד את עונשו על **18 חודשי מאסר בפועל** (21 חודשים כולל הפעלת מאסר על תנאי).

ד. בע"פ 1414/15 **מדינת ישראל נ' פדר** (15.4.15) קיבל בית המשפט את ערעור המדינה על עונשו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירה של הצתה. הנאשם הגיע לחנותו של המתלון ששימשה לאחסון, והייתה נעולה וריקה מאדם באותה עת. הצית את החנות מסיבה שאינה ברורה. נגרם נזק של 100,000 ₪. לחובתו עבר פלילי. נקבע **מתחם שבין 9 ל- 24 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון קבע כי המתחם אינו חורג ממדיניות הענישה, אך יש להחמיר את עונשו של הנאשם בתוך המתחם, וגזר על הנאשם **18 חודשי מאסר בפועל** (חלף 12 חודשים).

ה. בע"פ 6720/16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.3.17), קיבל בית המשפט את ערעור המדינה על קולת עונשו של נאשם אשר הורשע בעבירת איומים והצתה. הנאשם, אשר חשד שזוגתו מקיימת קשר עם המתלון, החליט להצית את רכבו. הצטייד בבקבוק עם בנזין, איים על המתלון ואז שפך את תכולת הבקבוק אל תוך הרכב והצית אותו. בית המשפט המחוזי **קבע מתחם שבין 24 ל- 48 חודשי מאסר בפועל**, תוך שקבע כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש בשל שיקולי שיקום נוכח העדר עבר פלילי, מצבו הנפשי וההליך הטיפולי שעבר והשית עליו 6 חודשי עבודות שירות. בית המשפט העליון קבע כי נסיבות העבירה אינן קלות ועל אף שיקולי השיקום אין מקום להשית עונש שאינו כולל מאסר בפועל והשית על הנאשם **12 חודשי מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 7045/12 **נתנאל נ' מדינת ישראל** (13.3.13) דחה בית המשפט את ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת של הצתה. על רקע סירובו של המתלון לאפשר לנאשם להיכנס למועדון, החליט הנאשם להצית את רכבו של המתלון. הנאשם, ביחד עם אחר, נטל שלושה ליטרים של בנזין, ושפך אותם על רכבו של המתלון, הצית את הבנזין ונמלט מהמקום. כתוצאה מכך נגרם נזק רב לרכב והוא אוכרז כאובדן מוחלט. נאשם צעיר, ללא עבר פלילי. **נדון ל- 12 חודשי מאסר בפועל**.

ז. בע"פ 4311/12 **סורי נ' מדינת ישראל** (8.11.12) קיבל בית המשפט את ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירה של הצתה. הנאשם הגיע לרכבה של המתלוננת, קרובת משפחתו, שבר את שמשת הרכב האחורית והשליך נייר בוער למושב האחורי של רכב. בעקבות כך נשרף חלקו האחורי של תא הנוסעים, ונגרמו נזקים גם לחלקו הקדמי. הנאשם ביצע את העבירה משהבין כי המתלוננת אינה מעוניינת בקשר עמו. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 9 חודשי מאסר בפועל. נאשם צעיר, ללא עבר פלילי, ובעל רקע נורמטיבי. המלצה חיובית של שירות המבחן. בית המשפט העליון הקל בעונשו לעונש של **6 חודשי עבודות שירות**.

ח. בת"פ (מח' מרכז-לוד) 40148-09-15 **מדינת ישראל נ' חסנין** (6.6.16) הורשע נאשם, לאחר שמיעת ראיות, בעבירת הצתה. הנאשם הגיע בשעת לילה לקרבת בית עסק, הניח שם ערימות קרטון, הצית אותן ועזב את המקום. כתוצאה מהשריפה נגרמו סימני ליבון על התריס וסימני פיח על החזית. בית המשפט קבע **מתחם שבין 9 ל- 24 חודשי מאסר**. נאשם בעל עבר פלילי מכביד. **נידון ל- 17 חודשי מאסר בפועל**.

ט. בת"פ (מח' ת"א) 24570-02-11 **מדינת ישראל נ' סבח** (29.3.12) הורשע נאשם בעבירות של

הצתה ואיומים, וצירף שני כתבי אישום בעבירות של איומים, תקיפת עובד ציבור ועוד. הנאשם איים על המתלונן ועל אשתו על רקע חוב כספי שאותו חב המתלונן לנאשם, והצית מחסן הצמוד לבית המתלוננים באמצעות השלכת בקבוק תבערה למחסן. הנאשם לוקה בנפשו מזה כ- 13 שנים, בשנתיים האחרונות חלה החמרה במצבו. נעדר עבר פלילי. נדון ל- **15 חודשי מאסר בפועל**.

י. **בת"פ (מח' ב"ש) 39973-09-14 מדינת ישראל נ' פרג'י (22.12.16)**, הנאשם הורשע בעבירה של הצתה והחזקת סכין. על רקע ויכוח בין המתלונן לבין אמו של הנאשם, הגיע הנאשם אל מקום חניית הרכב, כשברשותו שני בקבוקי פלסטיק שהכילו בנזין, במטרה להצית את הרכב. הנאשם שילח אש ברכב, באמצעות הבנזין. האש החלה להתפשט ופגעה בידו השמאלית וברגליו של הנאשם. הנאשם צעיר בעל נסיבות חיים קשות. נרתם להליך טיפולי בקהילה ובהוסטל. **בית המשפט קבע מתחם שבין 24 ל- 48 חודשי מאסר בפועל**. ואולם לאור המלצת שירות המבחן החליט לסטות ממתחם העונש בשל שיקולי שיקום והשית על הנאשם **6 חודשי עבודות שירות**.

יא. **בת"פ (מח' ב"ש) 21013-06-14 מדינת ישראל נ' יוסף (29.6.16)**, הורשע הנאשם בעבירת הצתה. הנאשם הגיע אל מועדון וביקש להיכנס, אך המאבטחים סירבו להכניסו. הנאשם עזב את המקום וחזר כעבור מספר דקות, כשהוא מחזיק בידו פיסת קרטון בוערת. הנאשם התקרב למרפסת בחלקו האחורי של המועדון, השליך את פיסת הקרטון לעבר יריעת ברזנט והציתה. לאחר מכן, נמלט מהמקום. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אחזה האש ביריעת הברזנט והיא החלה לבעור. באותה עת שהו במרפסת מבילים. הנאשם כבן 20, השתלב בהליך טיפולי במסגרת הוסטל במשך שנה וחצי, שיקם את חייו והשתלב בעבודה. **בית המשפט קבע מתחם עונש בין שנה לשנתיים** ואולם חרג ממתחם העונש משיקולי שיקום והשית על הנאשם צו של"צ.

17. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם** לאירוע ההצתה, ותוך התחשבות במכלול הנסיבות, לרבות הקרבה לסייג לאחריות הפלילית, הינו החל מ-**10 ועד 30 חודשי מאסר בפועל**. מתחם העונש ההולם לאירוע הראשון של ניסיון תקיפת שוטר והפרת הוראה חוקית הינו החל ממאסר על תנאי ועד 12 חודשי מאסר בפועל.

18. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם, לחומרה או לקולא.

גזירת העונש המתאים לנאשם

19. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו**; ניכר כי עונש מאסר בפועל לתקופה ממושכת יפגע בנאשם, בפרט בשל מצבו הנפשי. הנאשם אף אינו זוכה לביקורים או לתמיכה כלשהי, הוא אב לתינוקת, והקשר עמה נותק בשל מעצרו.

ב. **נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו**; הנאשם הודה באשמה ונטל אחריות למעשיו. אמנם, בפני שירות הבחן התקשה הנאשם לתת הסבר למניעיו, ואולם לאור מצבו הנפשי של הנאשם, סבורני כי אין בכך כדי לשלול את נטילת האחריות.

ג. **נסיבות חיים קשות שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה**; הנאשם בעל נסיבות חיים קשות, מנותק ממשפחתו, ואינו זוכה לתמיכה כלשהו. טרם מעצרו אף התקשה לממן רכישת

תרופות פסיכיאטריות נדרשות.

ד. **אין לחובתו של הנאשם עבר פלילי קודם.**

עוד נתתי דעתי לכך שהנאשם שוהה במעצר מזה תקופה ארוכה.

20. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם, בגין אירוע ההצתה, עונש מאסר בפועל בחלקו הנמוך יחסית של המתחם. בכל הנוגע לעבירות של הפרת הוראה חוקית וניסיון לתקיפת שוטר, יש להסתפק בעונש צופה פני עתיד.

סוף דבר

21. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

א. **13 חודשי מאסר בפועל** אשר מנינם מיום מעצרו 7.12.17, וכן בניכוי ימי מעצרו מיום 24.11.17 עד 26.11.17.

תשומת לב השב"ס לצורך לאפשר את מאסרו במתקן שיאפשר המשך טיפול ומעקב פסיכיאטרי.

ב. 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנתיים מיום שחרורו מן המאסר עבירה של הצתה.

ג. חודשיים מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנה מיום שחרורו מן המאסר עבירה של תקיפת שוטר או הפרת הוראה חוקית.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ו' חשוון תשע"ט, 15 אוקטובר 2018, בנוכחות הצדדים.